

Heti összefoglaló (2009. december 7-13.)

Hazai folyamatok

2009 harmadik negyedében tovább folytatódott a **bruttó hazai termék** zsugorodása. A GDP éves bázison 7,1, negyedéves bázison (a szezonális és a naptári hatás kiszűrése után) 1,8 százalékkal esett vissza. 2008 azonos időszakához képest az árutermelő ágazatok kibocsátása 15,4 százalékkal csökkent, ezen belül a mezőgazdaság outputja, nagyrészt a tavalyi rekordtermés miatti magas bázis következtében 17 százalékkal mérséklődött. Az ipar hozzáadott értéke 15,6 százalékkal esett vissza, a feldolgozóiparban 15,5 százalékos, az építőiparban 3,2 százalékos csökkenést regisztráltak. Kisebb ütemben szűkült a szolgáltatási szektor kibocsátása (-2,6%), a különböző alágazatok azonban eltérően teljesítettek az elmúlt negyedévben. Kismértékben növekedett a pénzügyi tevékenységek, ingatlanügyek, gazdasági szolgáltatás (1,2%), illetve az egyéb közösségi, személyi szolgáltatás (0,1%) hozzáadott értéke, miközben jelentősen csökkent a kereskedelem, javítás, szálláshelyszolgáltatás és vendéglátás (-11,4%) outputja. Felhasználási oldalról vizsgálva a GDP-t, a háztartások fogyasztási kiadása drasztikusan, csaknem 10 százalékkal esett vissza, részben a csökkenő bértömeg és adósságterhek, részben pedig a szigorúbb hitelhez jutási feltételek miatt. A természetbeni juttatások is nagyjából 5,5 százalékkal csökkentek, így a háztartások végső fogyasztása 8,8 százalékkal zsugorodott. A közösségi fogyasztás is visszafogta a GDP-t (-1,4%), így az összes végső fogyasztást tekintve csaknem 8 százalékos süllyedést regisztráltak. A bruttó felhalmozás drasztikusan visszaesett (-30,2%), amit elsősorban a készletciklus leszálló ága magyaráz, bár a bruttó állóeszköz felhalmozás is jelentős csökkenést mutat (-6,8%). Az import továbbra is az exportot meghaladó dinamikával csökkent, – az előbbi esetén 19,6, míg az utóbbinál 12,9 százalékos zsugorodást regisztráltak – vagyis a nettó export GDP hozzájárulása változatlanul pozitív.

Az **államháztartás** az első tizenegy hónapot, a korábbi gyorsjelentésnek megfelelően 1123,7 milliárd forintos hiánnyal zárta (helyi önkormányzatok nélkül), ami a GDP 4,3 százalékát teszi ki. Ezen belül a központi költségvetés 914,0 milliárd forint, a társadalombiztosítási alapok 187,4 milliárd forint, az elkülönített alapok 22,3 milliárd forint hiányt halmozott fel novemberig. Az aktuális deficit a teljes évre tervezett hiány 113,2 százaléka, ám a tárca megvalósíthatónak tartja az idei évre tervezett 3,8 százalékos ESA-hiányt. Néma kockázatot jelent az utolsó hónapban, ha a társasági adóból befolyó bevételek elmaradnak a várttól, ám a kiadási oldal szigorú közben tartása mellett, és a tartalékok segítségével elérhető a vállalt egyenleg.

A **pénzügyi tárca legfrissebb makrogazdasági prognózisában** az ez évi várható 6,7 százalékos recesszióra vonatkozó előrejelzés nem változott, viszont a jövő évi valamivel kedvezőbb lett, -0,9-ről -0,6 százalékra csökkent. Ez azzal magyarázható, hogy miközben a lakossági fogyasztásra vonatkozó várakozások változatlanok, valamivel kedvezőbben alakulhatnak a beruházások (2010-ben 0,6 százalék helyett 0,8 százalékos lehet a bővülés), és erőteljesebb lehet mind az export, mind az import bővülése. (2010-ben az export 3 százalék helyett 3,6 százalékkal, az import 2 százalék helyett 2,7 százalékkal bővül.) A PM szerint kedvezőbb az inflációs pálya, idén 4,5 százalék helyett csak 4,2 százalék lesz a drágulás, jövőre pedig 4,1 helyett csak 3,9 százalék feltételezhető, így kedvezőbben alakulhatnak a reálberek is. Az idén 3,3 százalék helyett 2,5 százalék lesz a visszaesés, jövőre azonban már növekedhetnek a reálberek, mégpedig 3,1 százalék helyett 3,3 százalékkal. Az idén gyakorlatilag megszűnik a folyó fizetési mérleg hiánya, csupán 0,5 százalék lesz GDP arányosan, jövőre pedig 1,5 százalékot tesz ki. A külső egyensúllyal párhuzamosan a belső egyensúly is kedvezően alakul. Ezen a pályán a Pénzügyminisztérium tartja az eredeti prognózisokat, vagyis az idén GDP arányosan az államháztartási hiánya 3,9, jövőre 3,8 százalék lesz.

2009 novemberében az előző év azonos időszakához viszonyítva 5,2 százalékkal emelkedtek a **fogyasztói árak**. A maginfláció 5, míg a változatlan adótartalmú árindex 1,4 százalékon állt. Az alkohol és dohányárak 10 százalékkal drágultak, miközben az üzemanyagok árindexe elérte a 8,7 százalékot. A fogyasztói kosár 16 százalékat kitevő szabályozott árak dinamikája csökkenő tendenciát mutat, azonban a termékcsoport 6,7 százalékos drágulása továbbra is meghaladja az átlagot. A piaci szolgáltatások árindexében korábban megfigyelt csökkenés megállt és 5,6 százalékon stabilizálódni látszik. Az ipari termékek áremelkedése novemberben tovább csökkent (4,1%). Az élelmiszerek esetén ismét növekvő ütemű drágulást regisztráltak (2,1%), a 0,7 százalékpontos növekedés azonban nagyrészt a feldolgozatlan termékek drágulásával magyarázható. Havi bázison az árak 0,3 százalékkal nőttek, míg a szezonálisan kiigazított maginfláció 0,1 százalékra süllyedt. Októberhez képest a legnagyobb mértékben az üzemanyagok drágultak (3,9%), de az élelmiszerek (0,8%) valamint az alkohol és dohányárak (0,5%) ára is az átlagot meghaladó mértékben emelkedett.

Az **ipari termelés** a nyári visszaesés után októberben már második hónapja nőtt az előző havihoz viszonyítva. Szezonális és munkanaptényezővel kiigazítva szeptemberben 3,7 százalékkal, míg októberben 1,8 százalékkal emelkedett az ágazat kibocsátása. Éves összevetésben is javulnak az ipar teljesítménymutatói, a visszaesés mértéke az első félév szint felére mérséklődött. Az ipari termelés októberben 12,9 százalékkal csökkent az egy évvel korábbihoz képest, míg a munkanap tényezővel korrigálva 10,8 százalékos a visszaesés. A nemzetközi várakozások 12 százalékos visszaesést prognosztizáltak, ami a kétféle számítási mód közé esik, az eltérés tehát nem lényeges. A KSH tájékoztatása szerint az év első tíz hónapjában az ipar teljesítménye 20,2 százalékkal volt alacsonyabb, mint egy évvel korábban. A nyári gyenge hónapok után a szektor teljesítménye két hónap alatt 5 százalékponttal bővült, így októberben érzékelhetően magasabb szinten áll a kibocsátás, mint az ágazati recesszió mélypontján. Az ipar éves teljesítménye viszonylag elfogadható biztonsággal előre jelezhető. Látványos fellendülésre a következő hónapokban nincs reális lehetőség, a kereslet lanya és a hazai és környező országok rendelésállománya alacsony. A mérsékelt növekedés és a decemberi erőteljes bázishatás eredményeként éves szinten az ipari termelés visszaesése 18-19 százalék lehet. A gazdaság egésze recesszió közeli állapotban lesz. A jövő évre az ipari termelés 4-5 százalékos növekedésével számolunk, az élénkülés az év második felére várható

Az előzetes becslés alapján a **külkereskedelmi többlet** októberben tovább növekedett. A kivitel értéke euróban számolva 11,8 százalékkal, míg a behozatalé 21,7 százalékkal maradt el az előző év azonos hónapjától. A többlet az előző hónaphoz képest 464 millió euróval, 3778 millió euróra nőtt. Az export-import olló augusztushoz képest nyílt, a kivitel és a behozatal volumene közötti különbség 8,9 százalékra emelkedett, mivel a belső felhasználás zsugorodásával párhuzamosan a fogyasztási és beruházási célú behozatal mérséklődött. Az év hátralévő hónapjaiban az alacsony bázisvízi adatokra figyelemmel az előző hónapokhoz képest kisebb mértékű visszaesésre számítunk. A külkereskedelmi forgalom visszaesése jövőre valószínűsíthetően mérséklődik, ennek oka, hogy Nyugat-Európában fokozatosan élénkülnek a gazdasági folyamatok.

2009 III. negyedév végén a **mobiltelefon-előfizetések** száma 11,8 millió volt, 107 ezerrel kevesebb, mint június végén. A telefonbeszélgetések időtartamának 76 százaléka mobiltelefonokról indított hívásokból származott. Miközben a kábeles telefonálás egyre népszerűbb, a vezetékes vonalak száma tovább csökkent. Az **internet-előfizetések** száma 1 év alatt 413 ezerrel gyarapodott, megközelítette a 2,6 milliót. 60 százalékuk a széles sávú technológiához (xDSL és kábeltévé) kötődik, ez a szolgáltatási terület 2008 szeptembere óta 5 százalékkal bővült. A vezeték nélküli kategória növekedése jóval nagyobb mértékű, 44 százalékos. Az összes előfizetés majdnem 30 százaléka mobilinternetre érhető el. Az internet-szolgáltatásokból származó nettó árbevétel az év harmadik negyedévben közel 37,1 milliárd forint volt, ami folyó áron 2 százalékkal több az egy évvel korábbinál.

A befektetői hangulat megingott, a **tőzsdék** nagy része negatív szaldóval zárta az elmúlt hetet. A tengerentúlon a Dow Jones tudott némi többletet felmutatni (0,80%), azonban a technológiai papírokat tömörítő Nasdaq Composite 0,18 százalékkal értékelődött le. Ez idő alatt a londoni FTSE 100 1,14, míg a DAX 1,05 százalékkal esett, a hazai BUX 1,35 százalékos veszített értékéből. A forint ismét együtt mozgott a befektetői hangulattal és 1,22 százalékkal leértékelődött az euróval szemben, a pénteki hivatalos középárfolyam így 273,03 HUF/EUR volt. A diszkont kincstárjegyek hozamának csökkenése megállt, és 7 bázisponttal 6,12 százalékra emelkedett a mutató.

Nemzetközi folyamatok

Az **olaj** ára péntekre 70 dollár közelébe gyengült. A csökkenés az erősödő dollár árfolyammal magyarázható, hatására 10 százalékkal zuhant az olaj árfolyama. E mellett a gyenge amerikai fogyasztási adatok is befolyásolták a kurzust. Amerikában a fundamentumokat tekintve sok a bizonytalanság. A kereslet csökkenését támasztja alá a Nemzetközi Energia Ügynökség (IEA) előrejelzése. Az ügynökség szerint a világ nyugati részén idén 1,6 millió hordóval csökken az átlagfogyasztás, míg Ázsiában napi ötszázezer hordóval nő. A jelenlegi olajár szintet az ázsiai kereslet tartja magasán. Az amerikai kőolaj tartalékok a múlt héten is magasak voltak. A benzin tartalékok 2,2 millió hordóval, a desztillátumok 1,6 millió hordóval emelkedtek. Az **arany** árfolyama 3 hete nem látott mélységekbe zuhant az elmúlt napok dollár erősödésének következtében. A hosszú távú emelkedő trend után a csökkenés a piaci korrekció következménye. A nemesfém ára a hét végére 1120 dollár/uncia szintre csökkent.

Az **euróövezetben** és az EU 27 országokban egyaránt jelentősen elmarad a **külkereskedelem** teljesítménye a tavalyi év azonos időszakától. Szeptemberben az EU összességében az export 19, az import 25 százalékkal csökkent, és az euróövezetben is hasonlóak az arányok (-18% és -24%). A belső kereslet mérséklődése miatt a behozatal nagyobb arányban csökkent, és az egyenleg javulását eredményezte. A szezonálisan kiigazított adatok alapján az euróövezet januári 5 milliárd eurós külkereskedelmi hiánya szeptemberre 6,8 milliárdos többletre váltott. Az EU 27 országok év eleji külkereskedelmi deficitje 21 milliárd euró volt, ez szeptemberre 6,7 milliárd euróra apadt.

Az **Európai Unió ipari termelésének** visszaesése áprilisban (-19,4%) érte el mélypontját, majd az előző év azonos időszakához viszonyított termelés elmaradás mérséklődni kezdett. A legszámottevőbb javulás Szlovákiában, Csehországban és a nagyszabású mentőcsomagokat alkalmazó nyugati gazdaságokban (Németország, Franciaország) jelentkezett. Különösen a félkész termékek és a tőke javak termelésében mérséklődött a visszaesés. Szeptemberben a közösségi ipari teljesítmény 12,1 százalékkal maradt el az előző év azonos hónapjában mért szinttől.

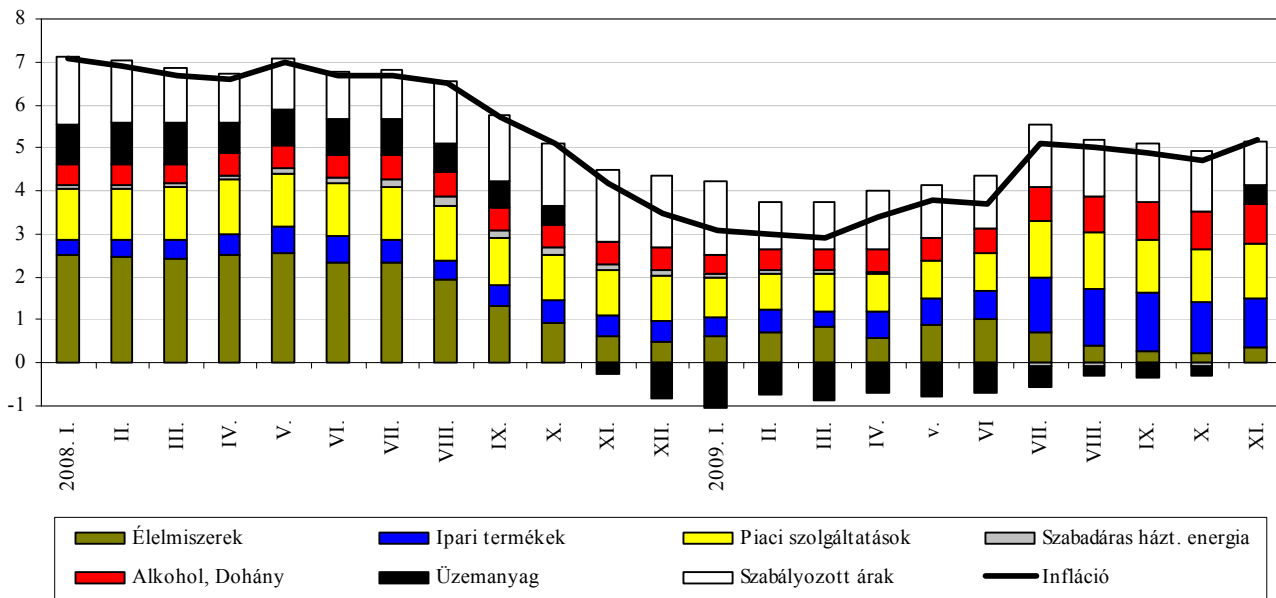
Várható adatok, események a héten (2009.december 14-20.)

2009.12.15.	Kedd	KSH, Ipari termelés (októberi előzetes)
2009.12.16.	Szerda	KSH, Mezőgazdasági termelők árak (október)
2009.12.16.	Szerda	KSH, Létszám és kereset (október)
2009.12.17.	Csütörtök	KSH, Építőipari termelés (október)
2009.12.17.	Csütörtök	Fed, Kamatdöntés
2009.12.18.	Péntek	Ifo, Német fogyasztói bizalom (december)

Melléklet

1. ábra

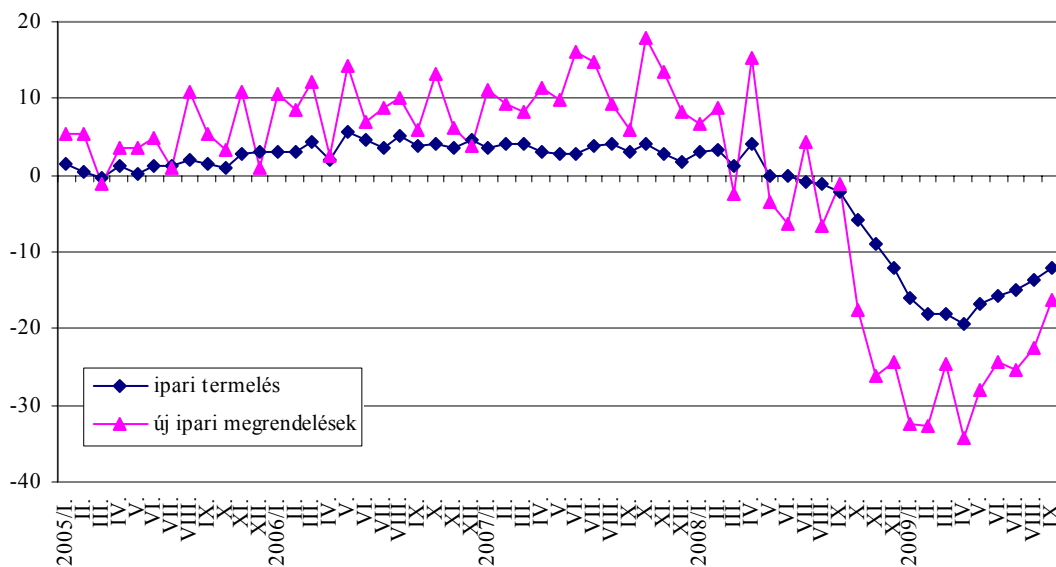
A fogyasztói kosár egyes csoportjainak hozzájárulása az inflációhoz
(előző év azonos időszaka=100)

Forrás: MNB, KSH

2. ábra

Ipari termelés és megrendelés-állomány alakulása az Európai Unióban (változás az előző év azonos időszakához képest)

Forrás: Eurostat